

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри,

кандидат педагогічних наук, доцент

Разумейко Н.С.

« ____ » _____ 2019 р.

СИЛАБУС

навчального курсу «Етика та естетика»

спеціальність 053 «Психологія»

форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

професор кафедри,

кандидат історичних наук, доцент

Ткаченко І.В. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри педагогіки та
гуманітарних дисциплін

Протокол № __ від «__» _____ 2019 р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години: 18 лекційних, 18
семінарських, 8 практичних та 46 самостійна
робота.

Чернігів 2019

Анотація курсу

Вивчення будь-якої дисципліни пов'язане з відповіддю на питання: навіщо це потрібно? У людей завжди виникає потреба усвідомити ставлення не тільки до навколишнього світу, а й до самої себе в єдності своїх етичних здібностей та естетичних смаків. Працівники пенітенціарної системи (особливо психологи) пов'язані з необхідністю постійного спілкування з людьми, тому потребують цілої низки деталізованих норм, які могли б забезпечити моральні вимоги до професійної поведінки. Такі фахівці зобов'язані більше, ніж інші, спиратись на загальноприйняті норми моралі, мати не лише комплекс спеціальних навичок, вмінь, творчих здібностей щодо конкретного різновиду трудової діяльності, але й особливі морально-вольові якості, що тільки й дає їм змогу стати повноцінними фахівцями. Зіткнувшись зі складним моральним вибором, завжди переходити на бік добра. В умовах коли людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека проголошені Конституцією України найвищою соціальною цінністю, на перший план, висуваються проблеми забезпечення та захисту її прав і свобод. Тому вивчення моральних аспектів і проблем працівників ДПтС сьогодні стає не менш значущим, ніж знання конкретних законів і механізмів їх застосування, необхідних кожному правнику, який прагне до глибокого опанування професійними навичками, усвідомлення гуманістичного сенсу та покликання юридичної професії. Соціальна життя являє собою складну динаміку рівності і нерівності, комунітарних і структурних відносин. Мистецтво - один із важливих засобів комунітаризації суспільства. Перевага мистецтва - в його повсюдності: воно пронизує всю людську історію і не зникає ні в одну епоху і ні в якій формі товариства. Зрозуміло, мистецтво не тільки зрівнює людей, а й певною мірою структурує їх відносини. Даний курс в структурно-логічній схемі підготовки фахівців для кримінально-виконавчої системи займає належне місце та встановлює тісні міжпредметні зв'язки, перш за все, з такими навчальними дисциплінами як філософією, психологією, релігієзнавством, логікою, соціологією, теорією держави і права та складає підґрунтя для адекватного розуміння змісту багатьох правничих дисциплін. При вивченні цієї дисципліни буде зроблено ставку на поєднання традиційних (звичних) форм роботи – лекція, обговорення питань семінару, а також робота з текстами, організація диспутів, написання творчого завдання. Вивчаючи цей курс, ви матимете можливість долучитись до дискусій з приводу важливих питань суспільної моралі й професійної етики, зрозуміти для себе та пояснити іншим питання смаку та несмаку.

Мета курсу

Метою викладання дисципліни є надання знань, навичок та компетенцій щодо розуміння основних морально-етичних та естетичних цінностей, принципів, норм та категорій, застосування їх в процесі здійснення

професійної діяльності, а також формування моральної культури та відчуття відповідальності.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Теоретичні та практичні аспекти етики						
1	Предмет і завдання етики	9	2	2	-	5
2	Історія етики: основні тлумачення та концепції етичного	12	-	2	-	10
3	Основні категорії етики	9	2	2	-	5
Розділ 2. Моральна культура спілкування						
4	Сутність, специфіка та функції моралі	9	2	4	-	3
5	Моральна культура спілкування	11	2	2	2	5
6	Етикет. Особливості ділового етикету	10	2	-	2	6
Розділ 3. Теоретичні та практичні аспекти естетики						
7	Предмет та завдання естетики	6	2	2	-	2
8	Проблемне поле естетики та її основні категорії	7	2	2	-	3
9	Поняття естетичної та художньої культури	7	2	2	-	3
10	Мистецтво як засіб пізнання світу	10	2	-	4	4
Всього годин за курсом		90	18	18	8	46

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Чим ми будемо займатися на семінарських заняттях? Викладач пропонує вам теми для більш поглибленого занурення в світ етичних цінностей та естетичних поглядів. Для того, щоб ми могли дискутувати і знаходити відповіді на питання, ваше завдання ретельно готуватися до занять. Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Предмет і завдання етики

1. Поняття та предмет етики.
2. Основні завдання та функції етики у сучасних умовах.
3. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.

Література: основна № 2, 3, 7, ; допоміжна № 1,5,23.

Тема 2. Провідні етичні концепції ХХ ст..

1. Ідея ненасилля – основа нового світопорядку (Л. Толстой, М. Ганді, М.Л. Кінг).
2. Концепція «благоговіння перед життям» (А. Швейцер).

Література: основна № 2,3,7; допоміжна № 6,17,23,24.

Тема 3. Основні категорії етики

1. Моральні цінності в основних категоріях етики.
2. Поняття честі та гідності.
3. Любов та щастя – найвищі моральні цінності. Проаналізуйте твір Еріха Фромма «Мистецтво любові».

Література: основна № 2,3,7,12; допоміжна № 1,8,15,21,22.

Тема 4. Сутність, специфіка та функції моралі

1. Природа і сутність моралі.
2. Головні соціальні функції.
3. Структура моралі.
4. Комунікативні риси особистості: чесноти і вади.
5. Конфлікт та морально-етичні аспекти його вирішення

Література: основна № 2,3,7,12; допоміжна № 8,16,25,27,28.

Тема 5. Моральна культура спілкування

1. Спілкування як фундаментальна властивість людського життя.
2. Повага, співчуття, милосердя, толерантність як моральні передумови спілкування.
3. Моральні цінності дружби та любові, кохання та сім'ї:
А) дружба любов, кохання в історико-культурних вимірах;
Б) історичні форми шлюбу та сім'ї;
В) криза інституту сім'ї в сучасному світі.

Література: основна № 2,3,7,12; допоміжна № 3,11,18,20,22,27.

Тема 7. Предмет та завдання естетики

1. Поняття, предмет та завдання естетики.
2. Естетика в системі наук.
3. Генеза естетичної думки у західноєвропейській культурі.

Література: основна № 5,6,12; допоміжна № 7.

Тема 8. Проблемне поле естетики та її основні категорії

1. «Естетичне» як мегакатегорія естетики.
2. Категорії піднесеного і величного, потворного і низького, трагічного і комічного.
3. Категорії гармонії та міри в історії естетичної думки.
4. Прекрасне та потворне в культурі.

Література: основна № 5,6,12; допоміжна № 4.

Тема 9. Поняття естетичної та художньої культури

1. Роль структурних елементів естетичної свідомості (естетичне сприйняття, естетичні почуття, естетичний смак) в професійній діяльності юриста.
2. Художньо-естетична культура особистості.

Література: основна № 5,6,12; допоміжна № 12,13,14.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів (текстів) необхідних для успішного виконання практичних завдань. Курсанти розподіляються на робочі групи. На занятті кожна робоча група повинна

презентувати свою тему. Курсанти (студенти) самостійно обирають виступаючих. Можливі виступи декількох курсантів (студентів) на одне питання. Презентація проходить у вигляді публічних виступів з використанням слайдів, відео сюжетів, інсценівок практичних елементів (розмова по телефону, сервіровка столу, вітальний етикет тощо).

Завдання до практичних занять

Тема 5 Моральна культура спілкування

1. Розкрийте сутність поняття «моральна культура особистості».
2. Що включає в себе моральна культура спілкування?
3. Які можуть виникнути труднощі в процесі спілкування?
4. Дайте визначення службовому етикету
5. Охарактеризуйте основні принципи службового етикету.
6. Що забезпечує виконання основних норм і правил етикету працівників пенітенціарної служби? (на основі кодексу працівника ДПтС)
7. Перерахуйте правила службового спілкування персоналу ДПтС України (на основі кодексу працівника ДПтС).
8. Яким чином повинні формуватися взаємовідносини між персоналом УВП та засудженими? (на основі кодексу працівника ДПтС)

Тема 6 Етикет. Особливості ділового етикету

Кожна навчальна група курсантів (студентів) створює 2 робочі групи для більш детального вивчення практичних аспектів загального та службового етикету. На занятті кожна група повинна презентувати свою тему. Презентація проходить у вигляді публічних виступів з використанням слайдів, відео сюжетів, інсценівок практичних елементів (розмова по телефону, сервіровка столу, вітальний етикет тощо).

Теми:

1 група – тема підготовки «Етикет в громадських місцях»:

1. правила поведінки в театрі та кінотеатрі;
2. етикет в громадському транспорті;
3. етикет в музеї;
4. етикет в магазині.

2 група – тема підготовки «Етикет на службі»:

1. етикет в навчальному закладі;
2. військовий етикет;
3. особливості службового етикету в УВП;
4. етикет невербального спілкування.

1 група – тема підготовки «Діловий етикет»:

1. вітальний етикет;
2. мовленевий етикет;
3. етикет телефонної розмови;
4. зовнішній вигляд працівника (дрес-код)

2 група - тема підготовки «Етикет за столом»:

1. загальні правила етикету за столом;
2. сервіровка столу;
3. культура їжі;
4. правила поведінки під час ділової вечері;
5. подарунковий етикет.

Тема 10 Мистецтво як засіб пізнання світу

Заняття може проводитися за двома варіантами. Перший варіант (А) передбачає проведення заняття в Академії, а другий (Б) - в Чернігівському обласному художньому музеї.

Варіант А. Курсанти (студенти) знайомляться з різними видами мистецтва. Викладач пропонує курсантам (студентам) в кожній навчальній групі створити 5 робочих груп для підготовки до практичного заняття. Кожна робоча група бере собі один із видів мистецтва: архітектура, скульптура, живопис, музика, література та робить презентацію- ознайомлення.

За варіантом Б заняття проводиться у формі екскурсії до Чернігівського обласного художнього музею. Під час заняття, курсанти (студенти) знайомляться із колекціями художнього музею, які нараховують майже 8 тисяч експонатів. Це живопис, графіка, скульптура та твори декоративно-ужиткового мистецтва. При відвідуванні музею, курсантам пропонується тематична екскурсія. Під час проведення екскурсії, курсанти (студенти) ознайомлюються з експозиціями Чернігівського обласного художнього музею. Або пропонують свій варіант знайомства зі світом прекрасного (наприклад квест «Знайди»).

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене.

1. Арістотель – засновник етики як самостійної науки.
2. Етична спрямованість філософії Г. Сковороди.
3. Постать Конфуція : реальна чи вигадана?
4. Життєвий шлях Будди.
5. Жінка в системі християнських цінностей.
6. Роль жінки в системі мусульманської парадигми.

7. Рух толстовців — релігійно-етичний суспільний рух у Росії.
8. Світогляд М. Ганді.
9. Еріх Фромм «Мистецтво любові».
10. Проблема сенсу життя в творах українських філософів.
11. Система моралі Давнього Сходу.
12. Мораль і звичаї Античності.
13. Естетичні погляди Імануїла Канта.
14. Естетика Гегеля.
15. Категорії гармонії та міри в історії естетичної думки.
16. Прекрасне та потворне в культурі.
17. Формування естетичного ідеалу.
18. Роль естетичного смаку в формуванні гармонійно розвинутої особистості.

Література: зверніться до списку, наданому до курсу, а також запропонуйте свою.

Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності курсанта(студента), результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання курсантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Етика та естетика» – це вид науково-дослідної роботи курсанта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Вид ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання: науково дослідження у вигляді творчого проекту (комп'ютерний варіант тексту, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок одного із модулів – 15 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел. Один із додатків – презентація у програмі PowerPoint.

Пропонована тематика творчих проектів:

«ЕТИКА»

1. Етичні ідеї Геракліта та Демокріта.
2. Антропоцентрична етика софістів.

3. Етичний раціоналізм Сократа.
4. Свобода в етичному вченні кініків.
5. Етика насолоди в давньогрецькій традиції.
6. Арістотель – засновник етики як самостійної науки.
7. Мужність – основна категорія етики стоїцизму.
8. Етичне вчення Августина Блаженного.
9. Етика гуманізму епохи Відродження.
10. «Буття без моралі – прокляття»: етика Ф.Бекона.
11. Добро і зло в етичній системі Спінози.
12. «Розумний егоїзм»: етика епохи Просвітництва.
13. Моральний закон Іммануїла Канта.
14. Моральність та патріотизм в етиці Гегеля.
15. Етика марксизму та її сучасні інтерпретації.
16. «Благоговіння перед життям»: етика А.Швейцера.
17. Нігілістична етика Ф.Ніцше.
18. Етика песимізму А.Шопенгауера.
19. Екзистенційне спрямування етики С.К'єркегора.
20. Етика відповідальності в сучасній німецькій філософії.
21. Німецька комунікативна етика.
22. Етичне вчення Григорія Сковороди.
23. Серце як центр морального життя в етиці П.Юркевича.
24. Етичні традиції українського народу.
25. Свобода як основна етична цінність у творчості Т.Шевченка.
26. Етичне спрямування творчості Лесі Українки.
27. Суперечності етичної системи Ф.Достоевського.
28. Діалогічна етика М.Бахтіна.

«ЕСТЕТИКА»

1. Співвідношення понять краси, прекрасного та естетичного.
2. Особливості естетики як філософської науки.
3. Провідні концепції естетичного в європейській культурі.
4. Взаємовпливи релігії та мистецтва.
5. Художні стилі класичного мистецтва.
6. Художні стилі некласичного мистецтва.
7. Художній авангард та його естетична оцінка.
8. Естетичне як цінність.
9. Діалектична єдність етичного і естетичного, їх взаємозв'язок.
10. Проблема прекрасного і потворного в житті і художній творчості.
11. Трагічне в естетиці екзистенціалізму.
12. Мистецтво як соціальний і культурний феномен.
13. Мистецтво як засіб гармонізації природи і культури.
14. Основні парадигми сучасного мистецького творчості.
15. Етико-естетичні аспекти життєвого вибору особистості.
16. Життєва мудрість та естетична свідомість.
17. Відмінності естетичного смаку поколінь.
18. “Краса врятує світ” Що це означає?
19. Естетичні аспекти кохання.

Порядок оцінювання

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 9 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, якщо це не стосується освітнього процесу, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття слухача (студента), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Пропущені лекції слід відпрацювати, переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще бали від 0 до 5 балів, слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам 0-5 балів. за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 0-5 балів.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 5 балів за одне заняття. Пропущений семінар треба відпрацювати, написавши конспект всіх питань з плану заняття та дати відповіді на питання викладача при безпосередньому спілкуванні. Практичні заняття можуть принести вам 0-5 балів за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Не виконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 0-5 балів. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене.

Кожен курсант (студент) має до кінця квітня написати та надати викладачу ІНДЗ на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 15 балів. При цьому оцінка це узагальнення балів за 5 критеріями:

- 1) грамотність та оформлення;
- 2) відповідність змісту темі;
- 3) структурна логічність;
- 4) аргументованість висновків;
- 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку, на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач пропонує вам відповісти на 4 запитання з переліку наведеного нижче. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів, то маєте право не здавати залік, вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Якщо здобувач вищої освіти набирає менше 35 балів до складання заліку не допускається.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Розкрийте сенс понять «етика», «етос», «мораль».
2. Що є предметом етики?
3. Чому етика є філософською наукою?
4. Які сфери буття людини потрапляють у поле особливої уваги етики?

5. В чому полягає мета вивчення історії етики?
6. Які галузі практичного застосування етики Ви вважаєте найважливішими?
7. Як впливає суспільний розвиток на систему моральних цінностей?
8. Чи існувала мораль у первісному суспільстві?
9. Що спільного і у чому полягає відмінність між системою табу у первісному суспільстві та сучасною моральною нормою?
10. Чим моральна регуляція поведінки людини відрізняється від правової?
11. В чому полягає зміст поняття «аморальність»?
12. Як Ви вважаєте, чи має сенс надати основним вимогам моралі дієвість правових норм?
13. Як Ви розумієте вираз «мудрість звичая»?
14. В чому полягає взаємозв'язок між етикою та політикою у відповідності до концепції Арістотеля?
15. Поясніть відмінність концепцій Арістотеля та Макіавеллі у осмисленні взаємозв'язку етики та політики.
16. Які особливості політичної сфери є найбільш ризикованими з етичної точки зору?
17. В чому полягає сутність «золотого правила» моралі?
18. Як, виходячи з основ загальнолюдської моральності, Ви можете обґрунтувати свої обов'язки перед власною локальною спільнотою?
19. Чи пов'язана моральність людини з її соціальним становищем?
20. Дайте характеристику основних моральних цінностей українства.
21. Чи завжди загальнолюдські та національні норми моралі знаходяться у відповідності?
22. Чи існує на Вашу думку прогрес у галузі моральної культури людства?
23. Дайте визначення поняття «моральна свідомість».
24. Назвіть сутнісні риси моральної норми.
25. Назвіть альтернативні концепції взаємовідношення добра і зла.
26. Чому неможливо остаточно визначити поняття «добро»?
27. Які різновиди морального зла Ви можете назвати?
28. Які загальні сутнісні риси морального зла?
29. Чи є тоталітаризм проявом морального зла?

30. Чи можливо розглядати зло як просте заперечення добра? 31. Чи не здається Вам, що іноді «злі» письменники, філософи, художники є більш цікавими, ніж «добрі»? Чому?
32. Чи може бути зло шляхом до здійснення добра?
33. Чи потрібний людині власний «досвід зла»? Обґрунтуйте.
34. Дайте характеристику вчинку як основи моральної діяльності.
35. В чому полягає різниця між подвигом та вчинком?
36. Чим обумовлена суб'єктивна необхідність звернення до проблеми сенсу життя людини?
37. Які ознаки осмисленості існування людини Ви вважаєте найважливішими?
38. Як Ви вважаєте, чи збільшиться гострота проблеми сенсу людського життя за умови якісного подовження життя?
39. Яке з відомих трактувань смерті здається Вам найбільш влучним?
40. Чому церква засуджує самогубство? Як Ви ставитесь до цієї проблеми?
41. Як Ви ставитесь до проблеми евтаназії? Обґрунтуйте.
42. Чи повинна людина нести відповідальність за вчинки своїх близьких?
43. Які умови досягнення щастя здаються Вам найважливішими?
44. Які основні функції моральної самосвідомості?
45. Чи є важливою турбота людини про власну репутацію?
46. В чому проявляється моральна гідність людини? Що означає «поважати моральну гідність людини»?
47. Який взаємозв'язок між свободою та совістю людини?
48. Чи мав рацію А.Швейцер, який вважав «чисту совість» винаходом диявола? Обґрунтуйте.
49. Яку роль відіграють докори сумління у моральному вдосконаленні людини?
50. Чи може людина відчувати сором перед самою собою?
51. В чому знаходить вияв свобода волі людини?
52. Чи може ретельне виконання службових обов'язків набути риси морального вчинку?
53. Чи може бути діяльність митця (художника, поета, письменника, музиканта) моральною чи аморальною?
54. Назвіть основні концепції співвідношення мети та засобів діяльності.

55. Чи завжди виправдовує себе етика ненасилля?
56. Які види спілкування Ви знаєте?
57. Дайте визначення понять «комунікація», «діалог», «спілкування».
58. Чи можна назвати контакт людини з природою спілкуванням?
59. Особливості ділового спілкування.
60. Які загальні риси і у чому полягає відмінність моральної відкритості та психологічної екстраверсивності?
61. Чи існує зв'язок між толерантністю та байдужістю?
62. Чи заслуговує поваги як людина правопорушник або злочинець?
63. Яка форма співчуття – співстраждання або співрадість – здається Вам життєво більш змістовною?
64. В якому сенсі любов можна вважати моральною умовою спілкування людей?
65. Які види любові Ви можете назвати? Чи мають вони певну загальну основу?
66. Чи можна вважати ввічливість суто зовнішньою характеристикою людини?
67. Дайте визначення естетики як самостійної науки.
68. Охарактеризуйте перші естетичні уявлення у Давньому світі, класичну та посткласичну естетику.
69. Які види естетичної діяльності ви знаєте?
70. Дайте визначення категоріям естетичної свідомості: естетичне почуття, естетичний смак та естетичні ідеали.
71. Охарактеризуйте основні естетичні категорії: гармонія, міра, прекрасне, потворне, піднесене, героїчне, низьке, трагічне, комічне.
72. Мистецтво як соціальне явище. Види та функції мистецтва.
73. Художній образ, художній твір та художній стиль.
74. У чому полягає особливість самореалізації особистості засобами мистецтва?
75. Дайте характеристику співвіднесеності та взаємодії мистецтва і науки.
76. Українська естетика в контексті національної культури.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;

- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Етика ділового спілкування / Т.Б. Гриценко та ін..Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 344с.
2. Етика: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 408 с.
3. Етика. Естетика / за ред. В.Панченко. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 432с.
4. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навчальний посібник з етикету для студентів. Суми: ВТД "Університетська книга", 2001. 208 с.
5. Левчук Л. Естетика. Київ: ЦУЛ, 2007. 278 с.
6. Левчук Л. Основи естетики. Київ: Либідь, 2000. 388 с.
7. Малахов В. Етика. Київ: Искра, 2000. 488 с.
8. Палеха Ю.І. Ділова етика: навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2001. 180 с.
9. Резніченко В.І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. Київ: УНВЦ "Рідна мова", 2003. 479 с.
10. Ситуаційні вправи з курсу «Етика бізнесу» для студентів базової освіти всіх факультетів та спеціальностей денної форми навчання / укл. С.Г.Радченко. Київ: КНТЕУ, 2003. 25 с.
11. Татаркевич В. Історія шести понять. Київ: Омега, 2001. 388 с.
12. Чистіліна Т. Етика та естетика. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 304с.
13. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики / ред. Г.Г.Германенко. Київ: Довіра, 2003. 623 с.

Допоміжна

1. Апель К.-О. Априорі спільноти комунікації та основи етики. До проблеми раціонального обґрунтування етики за доби науки. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Київ, 1996.
2. Арістотель Політика. / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. Київ: Основи, 2000. 239 с.
3. Бакунін М.О. Філософія. Соціологія. Політика. Москва, 1989. 623с.
4. Бердяєв М.О. Сенс історії. Москва, 1990. 173с.
5. Гаврилишин Б. Дороговкази в майбутнє. До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові. Київ: Основи, 1993. 238 с.
6. Ганди М. Сатьяграха. Ненасиліе: философия, этика, политика. Москва, 1993. С.167-174.
7. Гегель Г. Естетика: в 4 т. Москва, 1968. 330с., 326с., 623с., 667с.

8. Духовне оновлення суспільства. / В.П. Андрущенко та ін. Київ: Либідь, 1990. 200с.
9. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004. 384с.
10. Кинг М.Л. Паломничество к ненасилию//Этическая мысль: Научно-публицистические чтения. /общ. ред. Гусейнова А.А. Москва,1992. С.168-181.
11. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Москва, 2012. 320с.
12. Оніщенко О.І. Художня творчість у контексті гуманітарного знання. Київ, 2001. Вип. 26. С. 157-166
13. Опанасюк О.П. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм. Дрогобич, 2004. 236с.
14. Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. Київ, 1998. 58с.
15. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Москва, 1992. 448с.
16. Тейяр де Шарден П. Феномен людини. – М., 1987. 69с.
17. Толстой Л.М. Не вбий нікого. Етическая мысль: Науч.-публицистические чтения. /заг. ред. А.А. Гусейнова. Москва,1992. С.154-167.
18. Фрейд З. Майбутнє однієї ілюзії . Сутинки богів. Москва, 1989. 396с.
19. Фромм Е. Втеча від свободи. Москва, 2006. 571с.
20. Фромм Е. Людина для себе. Москва, 2016. 320с.
21. Фромм Е. Етика та психоаналіз. Москва, 1998. 364с.
22. Фромм Е. Мистецтво любові. Київ, 2017. 192с.
23. Швейцер А. Благоговіння перед життям як основа етнічного світо- та життєтвердження. Глобальні проблеми і загальнолюдські цінності. Москва, 1992. 573с.
24. Швейцер А. Культура та етика. Благоговіння перед життям. Москва,1991. С 210-240.
25. Шеллер М. Сутність моральної особистості. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Київ, 1996. С. 9-36
26. Шопенгауер А. Афорізми життєвої мудрості. Світ як воля і уявлення. Свобода волі та моральності. Москва, 1992. С. 260-420
27. Шопенгауер Артур Тофтун М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416с.
28. Юнг К. Проблеми душі нашого часу. Москва, 1993. С. 293-316

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

- 1.<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету.
- 2.http://rw.web.ur.ru/ph_main.html Словник термінів по філософії
- 3.<http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> Центр практичної філософії.
- 4.<http://www.synergetics.org.ua/> Українське синергетичне товариство.
- 5.<http://elenakosilova.narod.ru/l.html> Підбірка посилань на філософські сайти і бібліотеки.

<http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

[bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB)

6. Державна пенітенціарна служба України : веб-сайт. URL:
<http://www.kvs.gov.ua>.